Mari Pilventö
Vt. toimitusjohtaja, Tapojärvi Oy
5.11.2025

Asiantuntijalausunto kaivosmineraaliverolain muutoksesta

Tapojärvi Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotetusta kaivosmineraaliverouudistuksesta.

Yhtiö pitää tärkeänä, että veromallin valmistelussa huomioidaan sekä teollisuuden käytännön toimintaedellytykset että Euroopan unionin kriittisten raaka-aineiden asetuksen (EU) 2024/1252 tavoitteet.

Tapojärvi Oy toimii laajasti kaivos-, kiertotalous- ja materiaalinkäsittelyalan asiantuntijana, ja haluaa osaltaan tuoda esiin näkökulmia, jotka tukevat suomalaisten kaivoshankkeiden kilpailukykyä, alueellista elinvoimaa ja kestävän kehityksen mukaista luonnonvarojen hyödyntämistä.

Tapojärvi Oy esittää huolensa ehdotetun kaivosveron laskentatavan ja sen vaikutusten osalta suomalaisen kaivosteollisuuden toimintaedellytyksiin, investointihalukkuuteen sekä elinkeinojen kestävään kehitykseen.

Veron laskentatavan ongelmat

Ehdotettu veron laskentatapa heikentää kaivosten taloudellista kestävyyttä. Käytännössä se hankaloittaa uusien kaivosten avaamista ja lyhentää toiminnassa olevien kaivosten elinkaarta. Yhteisöveron näkökulmasta veron vaikutus on kielteinen: laskentatapa leikkaa pois ne tuotannon loppuvaiheen vuodet, jolloin investoinnit on jo tehty ja yritykset tuottavat tyypillisesti parasta tulosta ja siten maksavat eniten yhteisöveroa.

Tapojärvi Oy:n kokonaan omistaman Hannukaisen kaivoshankkeen osalta kaivosmineraaliveron korottaminen ja laskentatapa aiheuttavat valtiolle verokertymän pienentymistä. Kaivoksen elinkaaren lyhentyminen useilla vuosilla aiheuttaa yli 200 miljoonan euron verokertymän pienentymisen kaivoksen arvoketjuissa Suomessa.

Kaivosmineraaliveron korotus voi hankaloittaa tai jopa estää kaivosinvestoinnin toteutumisen, jolloin siitä aiheutuisi arviolta yli 1,36 Mrd€ verokertymän pienentyminen kaivoksen arvoketjussa Suomessa. Kaivokset sijaitsevat usein pienillä paikkakunnilla ja esimerkkinä Hannukaisen kaivoshankkeen verotulot lähialueella: Länsi-Lapin verotulot olisivat tuotantovaiheessa 666 miljoonaa euroa ja Hannukaisen sijaintikunnassa, Kolarissa verotulot olisivat tuotantovaiheessa 570 miljoonaa euroa, mikäli kaivos saadaan avattua.

Vaikutusten arvioinnissa käytetyt luvut ovat peräisin aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnista, jonka on tehnyt Ramboll Finland Oy vuonna 2021. Arviointi perustuu resurssivirtamalliin, joka on kehitetty Sitran toimeksiannosta Ramboll Finlandin ja Luken yhteistyönä.

Johtuen kaivosmineraaliveron laskentatavasta, aiheuttaa se suuria ongelmia alkamassa oleville kaivoshankkeille. Vero tulee kohdistumaan tuotannon alkuvaiheeseen, joka taas pidentää investoinnin takaisinmaksuaikaa ja siten myös nostaa hankkeen pääomakustannuksia.

Vaikutukset EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen tavoitteisiin

Ehdotus ei tue EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen tavoitteiden saavuttamista. Todennäköisesti se tulee hankaloittamaan näihin tavoitteisiin pääsemistä. Veromallin seurauksena kaivoshankkeiden toteutuminen vaikeutuu ja elinkaaret lyhenevät, mikä hidastaa ja osin jopa estää Suomen ja EU:n strategista tavoitetta vahvistaa kriittisten raaka-aineiden omavaraisuutta ja toimitusvarmuutta.

Kustannusvaikutukset

Kaivostoiminnan kohonneita kustannuksia ei voida siirtää tuotteiden hintoihin kansainvälisen markkinahintajärjestelmän vuoksi.

Malmi on mineraalisaatio, joka on teknistaloudellisesti hyödynnettävissä. Kaivosmineraalivero nostaa malmin rajapitoisuutta, jolloin osa nykyisin matalapitoiseksi malmiksi eli niin sanotuksi rajamalmiksi määritettävästä jakeesta muuttuu sivukiveksi. Rajamalmi on myös laadultaan heikkolaatuisempaa sivukiveä, jolloin se vaatii suurempia investointeja mm. ympäristönsuojelurakenteisiin. Tällöin käyttö- ja investointikustannukset kasvavat, mikä lyhentää kaivoksen elinkaarta ja voi myös estää investointeja uusiin kaivoksiin.

Rikastushiekkojen ja kierrätysmateriaalien verokohtelu

Kaivosmineraaliveron ulottaminen rikastushiekkoihin hankaloittaa niiden hyödyntämistä. Louhittavan mineraalin metallisisällön verotuksen siirtäminen rikastushiekan hyödyntämiseen nostaa kynnystä hyödyntää alhaisia metallipitoisuuksia neitseellisen louhinnan kaivostoiminnassa, mutta erityisesti se hankaloittaa rikastushiekkojen hyödyntämistä neitseellisen tuotannon korvaajana, koska metallien ja muiden arvomateriaalien tuottaminen jätejakeista, kuten rikastushiekasta, on yleensä vaativaa ja matalakatteista toimintaa.

Esitetty kaivosmineraaliveron korotus ja laskentatavan muutos kannustaa hyödyntämään ensisijaisesti vielä hyödyntämättömiä, neitseellisiä varantoja.

Globaali näkökulma ja ympäristövaikutukset

Kaivostoiminta on globaali ja suhdanneherkkä ala. Mikäli tuotanto Suomessa vähenee, on todennäköistä, että se korvautuu tuotannolla maissa, joissa ympäristönsuojelun taso on alhaisempi. Tällöin veron ympäristöperusteiset tavoitteet eivät toteudu globaalisti,

vaan voivat päinvastoin lisätä kokonaisympäristöhaittoja. Tämä muutos ei tue EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen tavoitteiden saavuttamista.

Yhteenveto

Tapojärvi Oy katsoo, että ehdotettu kaivosmineraaliverolain uudistus:

- Heikentää Suomen kaivosteollisuuden ja siihen sidoksissa olevien toimialojen kilpailukykyä, kriisien sietokykyä ja omavaraisuutta,
- Ei tue EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen tavoitteiden saavuttamista,
- Vähentää investointeja ja työpaikkoja kaivosteollisuudessa ja siihen liittyvillä toimialoilla,
- Lisää kaivostoiminnan ympäristövaikutuksia.
- Heikentää kaivannaisjätteiden uudelleen hyödyntämistä ja siten se on Suomen kiertotaloustavoitteiden vastainen.

Suosittelemme, että veromallin vaikutuksia arvioidaan kokonaisvaltaisesti suhteessa aluetalouteen, työllisyyteen, kiertotalouden tavoitteisiin ja kansainväliseen kilpailukykyyn ennen sen voimaansaattamista. Lain voimaantulo nykyisessä aikataulussa voi aiheuttaa ennalta arvaamattomia vaikutuksia kaivannaisteollisuudessa ja Suomen taloudessa. Suosittelemme että kaivosmineraaliveron eri toteuttamisvaihtoja arvioitaisiin uudelleen.